NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 11. marca 1854. *List 20.*

Kmetijski pomenki
v občnem zboru štajarske km. družbe v Gradcu.

Visoko čislana sestrica krajnskega kmetijskega družtva, štajarska družba, je imela 14. p. m. svoj veliki zbor pod predsedništvom presvitlega nadvojvoda Joana. Pomenkovala se je o mnozih zadevah kmetijstva, iz kterih povzamemo važniši rečí.

Družbe tajnik gosp. prof. dr. Hlubek je v imenu odbora na znanje dal, da bojo podružnice tudi prihodnje leto dobivale kmetijskega orodja, kakor plugov, bran itd. brez plačila; mašine za setev in mlatvo se ne morejo zastonj dajati, ker so predrage; posojevale za poskušnjo se pa bojo, toda z vsako tako mašino bo po deželi hodil vajen učenec kmetijstva, da bo ljudém razkazoval, kako naj se rabijo, ker je le preveč znano, da naj boljši orodje se zametuje, ker ljudjé ne vejo: kako ga v roke jemati in rabiti. Pač resnična beseda! Nevednost in svojoglavna tèrma ste zares dva naj večja zaderžka kmetijskega napredka. Dalje je bilo še rečeno, da lušivnica koruze (Maisentkörnungsmaschine) in Vonirjeva škoporeznica (Vonihr'sche Häckselmaschine *) se ne bote več za poskušnjo zastonj dajale, ker te dvé mašini ste že tako poterjene, da lušivnic je že 400, škoporeznic pa 200 po deželi razširjenih, — ni tedaj treba skušene in poterjene rečí še le skušati: ali je dobra ali ne.

Gosp. R. Knabel je govoril od čbeloreje in naznanjal, kaj da je kmetijska družba delala za povzdigo čbelarstva. Podružnice so bile naprošene, odboru razodeti zaderžke čbelarstva na Štajarskem, in nasvetovati pomočke za povzdigo.

Poslanci nekterih podružnic so povedali, da povzdiga čbelarstva je težavna reč, ker dokaj kmetov še noče števila svojih panjev povedati za to, ker se bojé, da bi se jim po tem nov davek ne nakladal; tako prestrašeni so kmetje zavolj davkov. Poslanci so obljubili to krivo misel, da bi se kadaj davek na panjove nakladal, ljudem razjasniti in iz glave spraviti.

Drugi poslanci so zagotovljali, da to čbelarstvu nič ni škodovalo, da se ne podarujejo več premije za čbele, in če je šla čbeloreja nekoliko rakovo pot, je vreme preteklih 5 let tega edino krivo bilo.

Poslanec podružnice Radgonske gosp. Spicej je rekel, da se tù in tam kak prenapet miloserčnež oglasuje, ki svarí ljudí: ne morite čbel! Nek drug poslanec je nasvetoval: naj bi se s podobami razjasnjena čbelarska pratika otrokom v ljudskih šolah darovala; ta nasvet je bil poterjen ter se bo omenjena pratika v razširjenje dobrih čbelarskih naukov po podružnicah delila.

*) Vonihr je mojster v Gradcu, ki nareja mnogotere kmetijske orodja.

Ko je več gosp. poslancov govorilo o tem: kako naj se dobri panjovi napravljajo, je povzel gosp. dr. Hlubek besedo in rekel: „Gospodje moji! napravljajmo za goveda, ovce in drugo živino domačo naj lepši in naj boljši hleve, snažimo jih in živino, kar naj bolj moremo — ali edino to bo vse zastonj, ako živini ne dajemo dosto in tečne klaje. Kdor hoče s pridom čbelariti, mora pred vsem poskerbeti čbelam dobro in dovelj paše. To je pervo. Spomladi imajo bčelice naše dovelj paše na resici, verbi, lešah itd., na vertih in senožetih, — ali ko so ocvetele te rastline, ne najde pridna živalica noter do ajde — tedaj od srede rožnika noter do začetka velicega serpana — nikjer dostojne paše; lotiti se tedaj mora svojega pridelka, delječ okoli letati, in po viharjih, dežju, toči itd. pod zlo iti. Ni tedaj čuda, da gré čbelarstvo rakovo pot. Skerbímo tedaj za pašo čbelam poleti: sadímo lipe, visoke germovja kozlovega ternja (Bocksdorn) in svilno rožo (syrische Seidenpflanze), sejmo veliko deteljo (Melilothenklee), belo deteljo in mak“.

„Smo skerbeli za dostojno pašo, bomo kmali tudi našli za nje naj bolje stanovanje, da le ni premerzlo ali presoparno in premembi gorkote preveč podverženo. Če ne vozimo čbel na paše, bojo slamnati panjovi naj bolji; če jih prepeljujemo delječ na pašo, kakor na Krajnskem in Koroškem, so po stoletnih skušnjah iz desk narejeni panjovi naj bolji. Krajnski kmet ne tuhta več, kakošni panjovi so naj bolji, in čbelice mu donašajo naj boljši in naj čistejši med. Kjer se veliko tuhta in modruje zavolj panjev, tam je čbelarstvo le igrača. — Nespametna se mi zdí — pravi gosp. dohtar na dalje — govorica tistih ljudí, ktere serce bolí, ako slišijo, da čbelarji čbele morijo. Kako je to, da se še nihče ni oglasil, da tudi židnih červov (kokonov) bi ne morili! Kakor se ljudstva pomladijo, se morajo pomladiti tudi čbele; kdor v ohranjenju starih panjev išče prednosti čbelarstva, se bo za ušesi praskal ogledovaje mošnico svojo.“

To so pač resnične besede. Miloserčnost ne more tako deleč segati, da bi ne klali volov, ali da bi imeli piščeta le za ogled. Gospod Leitner je dostavil temu še, da bodeča borga (Borretsch) je kaj dobra poletna paša za čbele; rastlina ta cvetè neprenehoma, in ako se nekoliko pognojí z dobro gojzdno parstjo, se celò več odpraviti ne da.

(Dalje sledí.)

Premišljevanje
narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Pogled na zvezdato nebo.

Ponočno nebo nam odpre krasni razgled čudežev tolikšnih, da vsak misleč ogledovavec ostermí nad njimi. Zakaj pa je tako malo ljudí, ki zvezdato nebo pazljivo

ogledujejo? Rad verujem, da je večidel le nevednost tega kriva. Zakaj nemogoče je, da bi občudovanje tega veličanstva božjega ne prevzelo slehernega človeka, čigar serce ni oterpnelo za vse, kar je krasnega na svetu. Serce pa vsakemu z občudenjem veličanstva tega na nebésu napolniti, ni druzega treba, ko le imenovati nezmerne svete, ki se širijo po oboku visokem.

V osredju sveta ima svoj prestol sonce, ki je milionkrat večje, ko naša zemlja, in čez devetnajst milionov milj dalječ od nje. Pri vsi ti čudoviti daljnosti zamore vendar kar veliko čez našo zemljo.

Okrog sonca se vertí množína svetov, ki se jim planeti pravi: temne krogle so, ki premikovaje se okoli sonca svetlobo in toploto in znabiti svoje notranje gibanje in sončnih izlitkov dobivajo. Saturn, Jupiter, Mart, Zemlja, Venera, Merkur, Vesta, Junona, Cerera, Palada, Uran — to so imena poglavnih planetov. Merkur je soncu narbližej, in zato zvezdoznancem večidel časa nevidljiv. Ker je sedemnajstkrat manjši, ko naša zemlja, ne kinči neba nič kaj posebno. Za njim pride Venera, ki jo sedaj danico, sedaj pa večernico imenujemo, Ta planet je ena nar lepših zvezd na nebu, naj izhaja že pred soncom, ali naj mu sledí. Nar čudovitiše je, da je saj še enkrat tolika, ko naša zemlja, in okoli trinajst milionov milj dalječ od sonca. Za njo pride naša zemlja, okrog ktere se luna, ko nje soplanet vertí. Mart, četerti planet, je svet sedemkrat manjši, ko naša zemlja, in trideset milionov milj dalječ od sonca. Pasast Jupiter se kaže na zvezdatem nebu zmiram v posebni krasnosti. Njegova velikost, kakor se namreč očém kaže, preseže vse premičnice. Veneri, ko o polni svetlobi bliščí, je skoraj enak, samo da njegova svetloba ni tako živa ko svetloba krasne Venere. Kako majhna je zemlja v primeri z Jupiterjem! Osem tisuč naših zemelj bi bilo treba, da bi se krogla njegovi enaki velikosti napravila. Saturn je sto in osemdeset milionov milj dalječ od sonca. Njegovo obsežje je tri tisuč, tri sto in pet in sedemdesetkrat veči, ko obsežje naše zemlje. Še dalje od sonca (382 milionov milj dalječ) je Uran.

Al sonce z vsimi velikimi in manjšimi planeti, ki ga spremljajo, je le prav majhen del vesoljnega sveta. Vsaka zvezdica, ki je na videz komaj tolika, kakor demant v kakšnem perstanu, je v resnici velik svet, ki je v krasnosti in velikosti soncu enak. Vsaka nepremična zvezda — stalnica — pa ni le svet, temuč središče krasne sostave, ktero drugi sveti obdajajo.—Tako je treba te zvezde premišljevati, ki v merzlih zimskih nočéh nad nami migljajo. Od planetov se razločijo po svoji živi svetlobi in s tem, da na nebu vedno v enem kraju stojé. Po svoji velikosti, kakoršna se očém kaže, se delé zvezde perve do šeste velikosti in še dalje. V šest pervih razredov se šteje okolj tri tisuč zvezd. Dasiravno pa se je njih število nekako določilo, je vendar gotovo, da jih ni sošteti. Že množica raztrošenih zvezd, ki jih nar bistrejše oko komaj najde, dela, da se zastonj trudi, kdor jih sošteti hoče. Daljnogledi odprejo res obširniši razgled v stvarstvo, ker se je ž njih pomočjo milion in milion zvezd znajdlo; al nespametna prevzetnost bi bila, ko bi človek meje sveta po meji, čez ktero njegov daljnogled ne seže, določiti hotel. Če veliko daljnost stalnič od naše zemlje prevdarimo, bomo nov uzrok našli, velikost stvarstva občudovati. Že same očí nam kažejo, da nepremične zvezde morajo dalje od nas biti ko planeti. Da se nam pa le ko majhne, komaj zapazljive pičice kažejo — to pride od njih daljnosti. In ta daljnost se v resnici ne dá zmeriti, ker bi krogla, ki se iz topa izstrelí, komaj v šestkrat sto tisuč letih do narbližnjiše nepremičnice dospela, ko bi tudi mogoče bilo, da bi z vedno enako hitrostjo naprej letela. — Kaj so tedaj stalnice? Njih strašna daljnost in njih živa svetloba nam pové, kaj so. Sonca so, ki svojo lastno svetlobo iz svoje daljnosti k nam pošiljajo, in ne ptuje: sonca, ki jih je stvarnik na milione po nezmernim prostoru posadil, in kterih vsako ima okrog sebe lastne zemlje ali svete, za ktere je stvarjeno.

Al vse, kar smo tù opomnili, naj si bo čudovito kolikor hoče, nas pelje komaj do nar bližnjiše meje del božjih. Ko bi se mogli čez luno povzdigniti in se planetom približati; ko bi mogli do nar visokejše zvezde zleteti, bi našli razširjene nove neba, nove sonca, nove zvezde, nove — in znabiti žlahnejše svete. Pa tudi tù bi ne bilo še konca vlasti vsigamogočnega Stvarnika, temuč z zavzetjem bi vidili, da smo še le do roba vesoljnega sveta prišli. Že to malo pa, kar o teh delih božjih vémo, je dovolj, nas k spoznanju peljati neskončne modrosti, mogočnosti in dobrotljivosti našega Stvarnika.

Stoj tedaj, prijatel, in premišljuj, kako velik gospod mora tisti biti, ki je stvaril vse te nezmerne svete! ki njih tek vlada, in jih s svojo mogočno roko ohranuje! In kaj je ta gruča naše zemlje z vsimi svojimi krasnostmi proti kinču neba? Ko bi se tudi vničila, bi se bolj ne pogrešala, ko zerno peska na morskem bregu. Kaj so dežele našega sveta proti unim svetom? Nič druzega ko lahek prah, ki po zraku ferflja ali v sončnih žarkih igra.

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Drugi članek.

Zgodovinski pregled.

(Dalje.)

Slaveni pa so se v starem času tudi veleli Anti [1]) in Spori [2]). Kdo nam razloží pomen teh imen? Jaz razlaganje imena Ant iščem v sanskritskem glagolu an, leben, bewegen, anas, anilas, Hauch po Eichhoffu [3]), po Boppu [4]) spirare, in sicer pomeni an pihati v ogenj, zato se Agni, bog ognja, tudi velí Anala.

Ravno ta pomen ima sanskritki glagol spar [5]), leben, spartan, Hauch, athmen (slovenski sparno, dumpfig, schwüll), tedaj bi Ant in Spar, Spor, bila sinonimna poznamlenja. Vse tri imena Ant, Vind in Spor [6]) najdem kot lastne na rimskih noriških kamnih: znamenje in dokaz, da so bile starim Slovenom tudi znane, in da so se nektere betve starih Slavenov tudi zvale po domačem Vindi (primeri: Vendones kraj Vindobone, in Vindi kraj baltiškega morja, in Vindeličani kraj Leha). Te betve so nar bližnje bile Nemcem in Keltom, zato so tedaj ti narodi vso slavensko pleme imenovali Vinden, Wenden, kakor na opak Slavenov Vindeličanov nar bližnji nemški sosedje Nemetes so dali povod za imenovanje vsega nemškega plemena pod izrazom Nemci.

Ženska polovica boga Agni pa se je velela Svaha [7]). Od te besede pravi Bopp: „Svaha vox indeclinabilis, quam pronuntiant illi, qui Diis dona offerunt [8])“, in dá veljati, da obstojí zavez imena Svaha z imenom Svaha, boginje ognja. Iz Svaha [9]) je postalo slavensko Slava, ker severnoslavenski *l* sprehaja v vindiški *v*, primeri: dek*la* in dečva, peršla in peršva, že*l*od in že*v*od itd. Prelaz glasnika *h* v glasnik *v* smo že vidili v imenih Hindu in Vind, in ta glasnik še današnji dan v serbskem narečju sprehaja v glasnik *v*, kakor smo gori že dosti prikladov navedli.

---

[1]) Jornandes poglav. 23. — [2]) Procop. Bell. Got. knj. IV. pogl. 4. — [3]) Eichhoff 196. — [4]) Bopp Gloss. str. 7. — [5]) Eichhoff 240. — [6]) Muhar Gesch. d. Stei. I. na več mestih. — [7]) Paullin System. Brahm. (Romae 1791) str. 9. Asiatic. Research. str. 401. Wiese Indien I. str. 225. — [8]) Bopp Gloss. Sansc. sub voce Svaha str. 199. Slav. Bohyn. str. 28. — [9]) Da sanskritski glasnik *v* v slavenščini

Iz Svaha [1]) je tedaj postalo Slava in gotovo je kakšen slavensk rod po tem božanstvu se velel Slaveni (zna biti Ptolomejevi Stlobenoi, in da je *t* se tako Gerku vrinil in vplel, kakor Nemcu *k* v načinu pisanja Sklavini, Sklaveni, Sklaven) in je v sosedstvu kakošnega nemškega roda stanoval, po kterem je poznejše občinsko imenovanje obveljalo. Ali za gotovo smemo rêči, da stare slavjanske plemena ravno tako niso poznale občinskega poznamlenja Slav, kakor germanske ne imena German, ktero poznamlenje je malo pred Tacitom navadno postalo.

Ant, Spor, Slav, so tedaj sorodne imena, vzete iz častja luči, ognja, in ker se je slednje rabilo posebno pri darovanju božanstvom, ter je tako postal prenešen pomen slaviti, slava v pomenu glorificare, venerare, laudare, honorare.

Zdaj je tudi uganjena zastavica: zakaj na noriških in panonskih kamnih najdemo imena Antumar, in pri severnih Slavenih Slavomir. Severnoslovensko besedo mir (od svete gore Meru, središča sveta in sedeža indiških božanstev) so noriški Slovenci izgovarjali in še današnji dan izgovarjajo kot mar, primeri: Antumar: Hetomar, dalje imena vasí Godemarce, Vitomarce, Radomarščak, Radmarščak. (Dalje sledí.)

Slovanski običaji.

Ženitovanje v Dalmacii poleg turške meje.

(Dalje.)

V ženinovi hiši dekleta in snahe, dokler koli svatov prav ne zagledajo, prepevajo ženina v različnih pesmih, na priliko:

„Neven *) sadí mlada Stana,
Z nevenom se razgovarja:
„Oj nevene, moj nevene,
Blagor mu, kater te bere!
Tud jaz bi te mlada brala,
Ali sedej nemam časa
Idem dvoriť Kostu dvore,
Kostu dvore kakor moje“.

Ko se svati približajo nevestini hiši, pošlje starašina glasonošo, da odnese pozdrav od njega v nevestino hišo staremu svatu (starašinu) od doma, in da napovê, da se svati bližajo veselo. Nevestine hiše starašina ga veselo pričakuje, se zahvali za pozdrav, ga sili se usesti in mu zdravico nudi. Glasonoša mora paziti, da ne vzeme zdravice brez pokrova (brez robca ali otirača na nji) in da se ne usede, ampak da stojé berzo napije in se k svatom verne. Sicer ako se zmoti vzemši brez pokrova zdravico, ali ga zaderžijo z razgovorom, da zakasni priti pred svate, tedaj se mu vsi smejajo in starašina ga pokara. Glasonoša teka od tod in od ondot, pôje, strelja iz puške, in iz čutare, ki jo sabo nosi, daje piti rakije ali vina vsakemu, kterega sreča.

Tudi pri nevestini hiši je o piru (možitvi) dosta veselo, vendar ne tako, kakor pri ženinovi, ker ondi snahe in dekleta, ki bi popevati in igrati imele, se bavijo z nevesto, jo beštrajo, v joku tolažijo, jo učijo hoditi, med diveri (ženinovimi brati) stajati, se priklanjati itd., in treba jih je le s silo k popevanju in igranju naganjati; pri ženinu pa pozabijo popevaje in igraje na jélo, pílo in spanje. Tudi tukej kakor pri ženinu se zberejo dekleta in snahe od svojte (Schwaegerschaft) in rodbine, pa se veselijo in popevajo razne pesmi.

Kadar svati k nevestini hiši pridejo, jih ti pozdravljajo s strelom iz topov, oni pa odgovarjajo iz pušk; potem zapojejo:

U ime Boga u čas dober!
Vse nam bilo u čas dober!

Od kola pa, ki pred hišo igrá, se zapoje:

Pervak gospod, dobro došli!
Z vami došla vsaka sreča in pa Gospod Bog!
Kdor bi vam htel nahuditi, ne daj mu o Bog!

In tako se poje vsakemu svatu po redu. Temu se še te pesmice pristavljajo:

Dvore mi sonce ogrija,
K Stani mi déver doigra.
Stana mi se rodu moli:
Mila žlahta moja!
Nekarte mi zabraniti
Kod jaz hočem pojť
Da jaz vidim bele dvore
Kosta junaka.
Sonce mi je na izhodu, hoče da dojde,
Mlada Stana na odhodu, hoče da pojde,
Oče ji se smerno moli: „Ne idi Stana.“
Mlada Stana odgovarja tiho smerjeno:
„Bogme hočem, ljubi oče, ker doba mi je,
Tudi tam me oče čaka ravno tak kot ti“.

In tako ji pripojejo mater, brate in sestre, naj jo prosijo, da ne gré.

Ko svati pred hišo izpalijo puške, priteče nek fant od hiše vzemši jim dolge puške, jih izčisti, z domačim smodnikom napolne in dene na odločeno mesto. Zastavnik pa poskoči z zastavo nekolikorkrat spred kola sem in tam, ter jo postavi na visokem kraju, da se vije. Po tem si umijejo roke in stopivši v stanico se usedejo okoli mize na desno stran, vsaki poleg svojega svatovskega imenjaka. Dever pa stopivši k zaročnici, jo trikrat oberne po soncu (v Poljanah pri Kupi sam ženin), ona mu se prikloni in ž njim poljubi; po tem se več ne kušuje ona z nobenim do venčanja (poročenja). Govorí se, da je nekdaj navada bila, da je dever nevesto z možkim pasom po srajci opasal, da bi mati bila sinčiku, kar je zdej prestalo. (Dalje sledí.)

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz zlatnega Praga. (O pesniški zapuščini Stanko Vrazovi — Konec.) Na koncu tega članka moram, kot pravicoljub, povedati, da ima gosp. protivnik dragocene zapuščine Vrazove le na jednem jedinem mestu prav in da je le na jednem jedinem mestu resnico govoril, in to je tam, kjer velí, „da bi jedan čoviek punu godinu danah dosta posla imao, dok bi te ulomke ikoliko uredio“.

---

rad sprehaja v *l*, poterduje nam beseda *s*vadas, die Süssigkeit, slovenski *s*ladost. Ta indiški glasnik *v* sprehaja tudi v germanskem jeziku v *l*, na primer: *s*vap indiški, *s*lep gotiški, sch*l*af nemški. Primeri indiški *v*amas, gotiški *v*amba, in štajarsko-slovenski *l*amp, sanskritski tvać in slovenski tlač-iti itd. To spremembo glasnikov *l* in *v* nahajamo tudi v slavenskih narečjih. Slovenski Gorenci in Korošci *l* izgovarjajo na početku in v sredi kot *v*, postavim: *V*aze namesto *L*aze, že*v*od namesto že*l*od, ho*v*ob namesto ho*l*ob. Tudi Belohorci tatranski in Hončani Slovaci *l* izgovarjajo kot *u* ali *v*. Ravno tako se sanskritski *h* v slavenskem jeziku spremenja v *v*, na primer: vida*h*a, slovenski vido*v*a, *h*ri, aufgeregt werden, sieden, slovenski *v*reti. Pri Lužičanih sta *h* in *v* zmiraj vzajemna, ker govorijo *h*okno in *v*okno. Primeri še česko če*h*o in rusko če*v*o, dalje rusko dobra*g*o, dobra*h*o in dobra*v*o. Dalje germansko a*h*a v besedah Fulda*h*a itd., in slavenski a*v*a v imenih rék Morava, Ondava, Vltava — vse pa s sanskritkim *h*as, *h*ah. — Sprememba besede Svaha v Slava se torej opira na gramatiške temelje. Ravno tako sprememba imena Hindu v Vind.

[1]) Čudno je, da se je indiško poznamlenje Svaha pri Polacih še čisto ohranilo, kjer se veli Svaha „čast“ (cześć) glej: Majewski o Slawianih w Warszawie 1816 str. 176. Znabiti da je indiška beseda an sprijela v ustih Slavenov glasnik h, tedaj han, in da je po takem postalo ime Hanak. Znamenito je, da na beneških kamnih pogostoma najdemo lastne imena Hanna, Hana, in da še rodovine Hana živijo na slovenskem Štajeru. Na rimskih noriških kamnih je dosti imen Antius, Antumar, Antilius, Antulus, Jantulus, Jantumar. Tudi rodovine Spor, Sporej, še živijo na slovenskem Štajeru, kakor tudi Spurč itd. Da sta Agni in Svaha bila med noriškimi Slovenci tudi častena, poterdijo imena po njihovem symbolu prijeta VERANVS-Beran in polatinčeni ARIES. Muhar Gesch. der St. str. 400 in 403. Pis.

*) Neven, smertna cvetlica.

Res je, da je v nji marsikaj pregledati, vrediti in nadopolniti; tako je, na pr.: pri novih „Djulabijah“ marsikaj vrediti, tam pa tam morda tudi dalje popraviti, kjer je že Vraz sam na strani z olovko popravljati začel, pa ne doveršil. Zato pa mora perva skerb prijateljev rajnega spisatelja biti, da njegova zapuščina pride v roke pravih veštakov. Pravi „veštak“, kteri se je z Vrazovim duhom tako rekoč pobratil, bode rokopise njegove berž vredil. Kak drug „jedan človek“ pa ne bo treboval le jedno leto, dokler te rokopise vredi, ampak ne bo z jednim verzom Vrazovim v desetih letih gotov.

Stanko Vraz je že pred smertjo svojo spoznal, da se morajo njegovi rokopisi vrediti in kde kde tudi popraviti in doveršiti. Zato je vse svoje dela izročil gospodu Iv. M., preslavnemu pesniku prekrasne pesni „Smrt Čengić-Age“, s prošnjo, da bi jih izdal. Žalibog se pa omenjeni gospod kot visok deržaven vradnik v obilnih opravilih svojega poklica ne more baviti s takimi literarnimi deli, in tako je prišla zapuščina Vrazova v druge roke, morda v roke tacega moža, kteri šumo od samega drevja ne vidi! Dostavim še, da vsi rokopisi razun opazk in popravkov, ktere je Vraz z olovko pisal, so večidel na čisto in lično prepisani.

Vraz zares ni Milton, ne Byron, ni Petrarka ne Mickievič, ne Puškin, kakor je nek visokoučen gospod v Zagrebu pri zbiranju doneskov za Vrazov spomenek prenaivno kazati izvolil. Ali Vraz je Vraz. Drugi naj prosijo Boga, da jim pošlje Byronov, mi smo zadovoljni z Vrazi, in prosimo: „Mili Bog, daj nam več Vrazov!“

To sem si za dolžnost spoznal, svetu odkriti o zapuščini Vrazovi. Naj presodi sadaj vsak: ali je vendar Vrazova zapuščina kaj več vredna kot 50krat 60 krajcarjev!! Drugi Horvat.

Iz Tersta 5. marca. Včeraj je hud oginj vstal v trebuhu velike trijamborne barke, ki je bila z vinskim cvetom, žveplom, predivom itd. naložena in je ravno v Liverpool odjadrati imela. Niso ga mogli zadušiti. Strel na vojaški barki je oznanoval nevarnost in budil k pomoči. Parobrod Gobčevičev je bil pervi zakurjen, in je vlekel barko iz luke vùn v morje, kjer so jo morali utopiti. Sreča je še, da se ta nesreča ni prigodila na poti v globokem morju. — Za uboge Istriane se je do konca februara nabralo milodarov čez 41.000 fl. in nekaj žita; rêči moramo, da so Teržačani milodarni, in da bi se jim bilo letos že lepši podalo, ako bi bili še tistih sto in sto forintov, ki so jih pometali in poteptali po tleh pustnega norišča, naklonili izstradanim bratom v Istrii. Slišali smo, da tudi Ljubljančani ste imeli letos „korso“. De te plentaj! *)

Novičar iz mnogih krajev.

V torek zjutraj se je podal presvitli cesar v Monakovo. Poroka bo 24. dan prihodnjega mesca pri dvorni fari sv. Auguština; dva dní pred pride svitla nevesta na Dunaj; Dunajčanje se že pripravljajo za slovesno obhajanje cesarjeve poroke. — Zajem, po kterem bo naša vlada za 50 milionov fl. na pósodo vzela, je že razpisan. Zares je mikaven, kakor noben poprejšin, ker za posojeni dnar prejeto dolžno pismo ne bo le neslo na leto po 4 odstotke, temuč bo igralo tudi v loterii, ki je združena s tem zajemom. Dolžne pisma so po 250 fl.; ker pa se za 100 fl. ima le 90 fl. vložiti, se zamore z 225 fl. ali s srebrom po sedanjem kursu celò z 170 fl. tako dolžno pismo kupiti, in še to je tako polajšano, da ni ravno treba vsih 225 fl. na enkrat odrajtati, ampak v 10 mescih. Kdor se hoče vdeležiti tega zajema, naj se oglasí pri deželni glavni kasi. Poplačalo se bo to posojilo v 50 letih; kdor tedaj ni v tem času tako srečen bil, da bi bil s številko svojega dolžnega pisma kako srečko zadel (ki so od 400 noter do 200.000 fl.), prejme sam ali tisti, ki ima njegovo dolžno pismo v rokah, v letu 1904 za posojenih 250 (ali prav za prav 225 fl.) 300 fl. nazaj. Čas vpisovanja na to posojilo terpí noter do 17. tega mesca. — Čas učenja apotekarskih učencov je od 4 let na 3 leta okrajšan. — Naša vlada je 7. t. m. v „öst. Corr.“ važno besedo zastran turško-rusovske vojske izgovorila rekoč, da to, kar tirjate francozka in angležka vlada od rusovske: da naj gré s svojo armado iz turških dežel, je pravična tirjava; ako se bo vojska vnela, bo branila austrianska vlada svoje dežele, in je že poskerbela, da bode dosto armade na nogah, ako bi se namerjal plamen prekucij razširiti čez sosedno mejo. Do tistihmal hoče austrianska vlada nobenostranska ostati. Enako se je izgovorila tudi pruska vlada. Ta razglas je hipoma nekoliko zboljšal kurs austrianskega papirnega dnarja in cena srebra je nekoliko padla. Angležka in francozka vlada ste nek s turškim sultanom pogodbe zastran kristijanov že sklenile; vsi kristijani — kakor je hatišerif Gülhaneški že obljubil — imajo s Turki vred vživati enake pravíce v vsem, kar zadeva vero, deržavljansko pravo, davke itd. Sultan se je izperva branil podpisati to zavezo tudi za kristijane v turški Azii, al kmalo se je vdal vsemu. — Zdaj se sliši, da si bojo Rusi močne taborišča in okope (šance) naredili pri Turni, Gjurgjevu, Oltenici, Kalarašu in Galacu, in da se bojo povsod le branili, nikjer pa napadali Turkov, tedaj ne bojo prijeli ne Kalafata, ne šli čez Donavo (?). Paskievič bo vendar le vkljub svoje starosti višji poveljnik podonavske rusovske armade. Omer-paša ogleduje sedaj terdnjave, in bo nek Ruse napadel berž ko boste francozka in angležka armada prišle na Turško, in boste Balkan in desno donavsko bregovje v zavetje vzele, kar se utegne mesca aprila zgoditi. Punt Grekov se razširja. Serbija, Perzia, Švedia in Dania ostanejo nobenostranske. — Ruska vlada je zares prepovedala žito iz Odese in druzih rusovskih luk voziti; tudi to velja Francozom in Angležom kot napoved vojske. — V Švajci v kantonu Bernu je taka lakota, da sicer pošteni ljudjé kradejo in se pri tatvini vjeti dajo, da imajo v zaporu saj kaj živeti.

*) De! „Auch wir sind in Arcadien geboren!“ Vred.

Pogovori vredništva.

Gosp. R. v Pr.: Cepiče mar bote dobili. — Gosp. K. v Poli: Lepa hvala za lepi popis. Bodemo natisnili berž ko bo moč. — Gosp. K. v Pl. n. Č.: Z veseljem pričakujemo obljubljeni popis K. — Gosp. H. Podl: Vse smo prejeli in bomo natisnili berž ko bo moč. — Gosp. K. v M.: Če bo le moč, bomo natisnili 2. in 3. pregovor; pervi pa ni kaj primeren o sedanjih zares velikih nadlogah. — Gosp. B. M. v K.: Hvala lepa za verle doneske k „besednjaku“. Ne pesmice ne pisma nismo prejeli. Prosimo jo nam še enkrat spisati; ako je za natis pripravna, gotovo pri nas „zaspančkala“ ne bode, ćeravno bi ne mogla morebíti berž priti na svetlo. Ne, da bi zadremali. — Gosp. M. M. v č. M.: Jagode pasjega germa se bojo dale že prodati, toda na cente jih je treba nabirati.

Stan kursa na Dunaji 8. marca 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 5/8 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	77 3/4 fl.
	4 1/2 „	75 1/8 „	Windišgrac. „ „ 20 „	27 1/2 „
	4 „	67 1/2 „	Waldštein. „ „ 20 „	29 „
	3 „	54 „	Keglevičeve „ „ 10 „	10 „
	2 1/2 „	44 1/4 „	Cesarski cekini	6 fl. 8
Oblig. 5% od leta 1851 B		107 „	Napoleondor (20 frankov)	10 fl. 12
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		83 „	Suverendor	17 fl. 50
Zajemi od leta 1834 . .		210 „	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839 . .		118 1/4 „	na 100 fl. .	30 1/2 fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*